

DE KLEINE KONINGIN

Voor Douglas

Akte I
REINETTE

Het is het jaar 1730.

Frankrijk verkeert in vreedstijd en koning Lodewijk xv is een knappe jongeman van twintig met alle beloften en mogelijkheden van de wereld.

In Parijs, op een kermis op het terrein van het beroemde Bois de Boulogne, ontmoet een jong meisje haar lot in de vorm van een voorstelling en begint ze aan een reis die haar tot hoogten zal brengen die maar weinig vrouwen hebben bereikt en tot diepten die maar weinig vrouwen zouden aandurven.

Hoofdstuk een

Het haar van de zigeunerin is zo rood als bloed, denk ik verbaasd. Ze ziet dat ik naar haar kijk, schrikt en komt op me af, alsof ze me herkent. Maar dat kan niet, ik ken niemand die zo vies is, dat weet ik zeker.

‘Als je me maar niet aanraakt,’ zeg ik als ze naar me toe komt. Toch komt ze me vaag bekend voor. Mijn moeder komt aansnellen, ze heeft een pasteitje in de vorm van een varken in haar hand en trekt me weg bij de smerige vrouw.

‘Moet je die perfecte ogen zien,’ zegt de vrouw. Ze pakt mijn hand, haar ruwe, bruine hand omvat de mijne, ik ruik een mengeling van rook en zweet. ‘En dat hartvormige gezicht. Ze is beeldschoon, geen wonder met zo’n knappe moeder. Ik zal haar toekomst voorspellen.’

‘We hebben geen raad nodig van mensen zoals jij,’ bitst mijn moeder en ze trekt me mee de menigte in, waardoor ik bijna tegen een paar dronken herders op bots die een dansje doen. De kermis is in volle gang, het is een en al lawaai, feest en opwinding om ons heen:

‘Verse citroenen en verse limonade met en zonder suiker! Verse citroenen, rechtstreeks uit de Provence.’

‘Twee dansende eenden! Twee dansende eenden!’

‘Kom naar de witte beer kijken, slechts vijftien sous!’

‘Luister,’ zegt de zigeunerin, die weer naast ons staat. ‘Ik zal haar toekomst voorspellen. Die ken ik.’ Ze ziet dat ze mama’s nieuwsgierigheid heeft gewekt, en haakt er behendig op in. ‘Ik hoef u niet te vertellen dat ze bijzonder is. Een prinses met een koningin als moeder.’

Mama buigt haar hoofd, geraakt door het compliment.

‘Kom mee naar mijn tent en ik vertel u over de wonderbaarlijke toekomst die in het verschiet ligt voor de kleine...’ Ze werpt een schuinse blik op me, ziet de gegraveerde J op het porseleinen hangertje aan het lint om mijn nek. ‘Kleine Julie... Jo... Jeanne?’

‘O! Maar ik heet Jeanne!’ roep ik uit. Hoe wist ze dat?

Mijn moeder aarzelt. ‘Maar voor niet meer dan vijftig sous!’

‘Honderd is mijn prijs en er is nog nooit iemand ontevreden geweest.’

De twee vrouwen staren elkaar aan en ik stamp ongeduldig met mijn voet op de grond, ik wil naar de dansende eenden. Ik hoef mijn toekomst niet te weten, want welke meisje van negen twijfelt aan haar geluk? Ze komen tot overeenstemming en ik volg de roodharige vrouw met tegenzin naar het halfdonker van haar tent. Er schiet iets weg in het stro onder mijn voeten en het stinkt er naar ongelooide leer. Ze neemt de munten van mijn moeder rustig aan en haar handen, zo ruw als boomschors, vouwen zich opnieuw over de mijne.

‘Geen kaarten?’ vraagt mijn moeder bazig.

‘Niet nodig,’ zegt de vrouw. De buitenwereld vervaagt en de zigeunerin lijkt groter en waardiger te worden. Bruine vingers glijden over mijn handpalmen en rond mijn polsen.

‘Uw dochter is een parel.’ Ze spreekt alsof ze in trance is. ‘Zeer zeldzaam – je kunt honderden oesters openbreken voor je één parel vindt.’ Al snel worden we meegevoerd door de zachte klank van haar stem: ‘Je toekomst reikt nog verder dan de ambities van je moeder. Je zult bemind worden door een koning en de machtigste vrouw van het land worden. Je toekomst schittert als een ster. Een kleine koningin: ik zie het duidelijk voor me.’

Ze ontwaakt uit haar trance en glimlacht mijn moeder minzaam toe. ‘Daar ligt het geluk van uw dochter, madame.’

‘Hoe weet ik dat het waar is?’ vraagt mijn moeder, haar stem komt van ver; ze is net zo betoverd als ik.

De zigeunerin snuift en spuugt in het stro op de grond. ‘Ik kan zien wat er komen gaat. Dit meisje is bijzonder. Ze zal de geliefde van een koning worden.’

Mijn moeder huivert. Ik weet vaag wat een geliefde is: een aardige man die cadeaus en complimentjes geeft, iemand zoals mijn oom Norman.

‘De weg is niet helemaal duidelijk,’ vervolgt de zigeunerin terwijl ze over mijn handpalm strijkt. ‘Ik zie groot leed, drie mannen die op donkere paarden over de vlakke rijden.’

‘Stop,’ zegt mama fel. ‘Ze is veel te jong.’

‘De meeste mensen hebben er meer dan drie,’ antwoordt de zigeunerin.

We stappen terug de heldere zonneschijn van de oktoberdag in, de wereld is vrolijk en lawaaiig na de beslotenheid van de smerige tent.

‘Mama,’ vraag ik timide; ik weet niet of ik na zulk belangrijk nieuws om zoiets banaals kan vragen, ‘zullen we nu naar de eenden gaan? De dansende eenden?’

Mijn moeder kijkt me aan en het is even alsof ze me niet kent. Dan knippert ze met haar ogen en knijpt in mijn hand.

‘Natuurlijk, lieverd. Natuurlijk. Mijn Reinette,’ voegt ze eraan toe. ‘Mijn kleine koningin. Wat een geweldig nieuws! Kom, we gaan naar die eenden waar je al de hele ochtend over zeurt. Alles voor mijn kleine koningin.’

Die avond komt mama’s minnaar Norman op bezoek. Papa is in Duitsland, hij is in ongenade gevallen vanwege een zaak die niemand me uit wil leggen, maar Norman zorgt nu voor ons. Oom Norman, zoals ik hem noem, blijft vaak slapen. Ik begrijp niet waarom want zijn huis is veel groter dan het onze. Wij hebben geen bedienden, alleen het kindermisje en Sylvie in de keuken. Misschien is hij eenzaam – hij is niet getrouwd – of misschien zitten zijn lakens in de was. Mama is heel mooi en Sylvie zei een keer dat het aan mama’s vrienden te danken is dat we het zo goed hebben. Gelukkig heeft ze er veel.

Mama en oom Norman hebben zich in de salon teruggetrokken en ik eet alleen met het kindermisje en mijn broertje Abel, die boos

is en zijn melk uitspuugt. Ik denk aan de waarzegster en haar handen, droog als oud leer, hoe zijn ze zo ruw geworden?

‘Marie, vind je onze koning knap?’

‘Natuurlijk vind ik hem knap, schat. Hij is de knapste man van Frankrijk, en zo hoort het.’ Er hangt een schilderij van de koning bij ons thuis in de salon: een jongen in een prachtige rode mantel, hij heeft grote ogen en een dikke bos bruin haar. Hij ziet er droevig uit, vind ik, en eenzaam. Hij was nog maar vijf toen hij koning werd. Dat was vast moeilijk, hij moest nog zoveel leren en wie wil er nou met een koning spelen?

De koning is nu natuurlijk ouder, hij is dit jaar twintig geworden, ruim twee keer zo oud als ik, en hij is getrouwd met een Poolse prinses. Sylvie zegt dat de koningin op een koe lijkt, maar ik stel me voor dat ze heel mooi is en grote, zachte ogen heeft en een vredige gezichtsuitdrukking. Ze is gelukkig want ze is met de koning getrouwd!

Later die avond komt mijn moeder me welterusten zeggen. Ze stopt een haarlok terug in mijn slaapmuts en streelt mijn wang. Ik hou van mijn moeder met heel mijn hart; de nonnen op school zeggen dat het hart in mijn borst niet groter is dan een kastanje, maar kan zoiets kleins dan zoveel liefde bevatten?

‘Liefje, oom Norman en ik hebben een besluit genomen.’

‘*Oui, Maman.*’ Ik vecht tegen de slaap, maar nu mama dit zegt, ben ik klaarwakker.

‘Jeanne, schat, we hebben besloten dat je niet teruggaat naar het klooster.’

O! ‘Waarom niet, mama?’ Ik ga rechtop zitten en probeer haar strelende handen te ontwijken. ‘Ik hou van het klooster! En van de nonnen! En van mijn vriendin Claudine, en hoe moet het dan met Chester?’

‘Wie is Chester?’

‘Onze tamme kraai!’

‘Lieverd, het is voor je eigen bestwil. Je moet oom Norman en mij vertrouwen.’

‘Maar waarom?’ vraag ik, de tranen prikken in mijn ogen. Ik hou van het klooster en tel de dagen tot ik er weer heen mag. Het waren er nog maar twaalf, en nu houdt alles opeens op.

‘Schat, je hebt de zigeunerin gehoord. Er ligt een grote toekomst voor je in het verschiet. Mijn kleine Reinette.’

‘Wat kan het je schelen wat die stinkende oude vrouw zei? Het is niet eerlijk!’

‘Reinette! Zo mag je niet over andere mensen praten. Hoe vies ze ook zijn. Luister, lieverd. Oom Norman zegt dat hij je opvoeding op zich wil nemen. Een geweldige kans, je zult veel meer leren dan bij de nonnen.’ Mijn moeder zet haar woorden kracht bij door even in mijn handen te knijpen. ‘Hij belooft dat je les krijgt van de beste musici van het land. We gaan een klavichord kopen! En je krijgt schilder-, teken- en zangles. Alles wat je maar wilt.’

‘Aardrijkskunde?’ vraag ik.

‘Ook aardrijkskunde, schat. We zullen een wereldbol voor je bestellen. En ook spraakles, denk ik. Hoewel je van nature al een heel mooie stem hebt.’

Als mama mijn kamer uit is, kruip ik diep weg onder de dekens om van mijn eigen klavichord te dromen. Ik neem me voor om Claudine en Suzanne vaak te schrijven, we zullen altijd vriendinnen blijven en zij zullen voor Chester zorgen. Alles komt goed. Al wegdommelend besef ik dat ik vergeten ben te vragen waarom oom Norman plotseling zo geïnteresseerd is in mijn opvoeding en waarom hij er zoveel geld aan wil uitgeven.